

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 426/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného AS LEGAL s.r.o., Hlučínska 1, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2Er/742/2008 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2Er/742/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2Er/742/2008 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **823,80 eur**, ktorú **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, a tiež žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 7 500 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 426/2024-10 z 10. septembra 2024 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu mestského súdu vyplýva, že sťažovateľ je povinným v 2. rade v exekučnom konaní, ktoré začalo podaním návrhu oprávneného 4. júla 2008. Poverením vydaným 23. júla 2008 poveril Okresný súd Bratislava I vykonaním exekúcie súdneho exekútora Mgr. Jozefa Pavlíka, M. R. Štefánika 335/16, Brezová pod Bradlom. Exekučné konanie je vedené pod sp. zn. EX 81/2008. Sťažovateľ doručil 7. novembra 2019 súdnemu exekútorovi návrh na zastavenie exekúcie. Návrh na zastavenie exekúcie bol okresnému súdu predložený na rozhodnutie 25. novembra 2019, avšak do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti o tomto návrhu súd nerozhodol.

II.

Argumentácia sťažovateľa a vyjadrenie mestského súdu

4. Proti postupu mestského súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní v dôsledku jeho nečinnosti, ako aj celkovej neprimeranej dĺžky exekučného konania. Napriek tomu, že od začiatku exekučného konania uplynulo viac ako 16 rokov, exekučné konanie nebolo skončené. Príslušný exekučný súd žiadnym spôsobom nereaguje na procesné návrhy sťažovateľa ako povinného, a to konkrétne na jeho návrh na zastavenie exekúcie z dôvodu neexistencie oprávneného, neexistencie hmotnoprávnej legitímácie oprávneného na vedenie exekučného konania a materiálnej nevykonateľnosti exekučného titulu. Sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekúcie ešte 5. novembra 2019, avšak do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti, teda po dobu takmer 5 rokov, príslušný súd o tomto návrhu nerozhodol.

5. Mestský súd k ústavnej sťažnosti doručil vyjadrenie vyššej súdnej úradníčky, ktorá v ňom uviedla, že nečinnosť v napadnutom konaní bola spôsobená veľkým rozsahom pridelených agend z dôvodu aplikácie novej súdnej mapy. Vyšší súdny úradník v jednotlivých pridelených agendách koná na základe poverenia sudcu, rozhoduje vo veciach v súlade s § 5 a § 6 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov a vykonáva úkony v rozsahu ustanovenom v § 7 citovaného zákona. Bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti súd posúdil podmienky na ďalší postup v konaní a následne uznesením č. k. B1-2Er/742/2008-99 z 20. septembra 2024 o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie rozhodol.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou

a so stanoviskom mestského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o existencii zbytočných prietáhov v namietanom exekučnom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako povinný v 2. rade. Mestský súd mal porušiť uplatnené práva sťažovateľa svojou nečinnosťou v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na zastavenie exekúcie, ale tiež celkovou neprimeranou dĺžkou exekučného konania.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04) a ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru ESLP výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu tvorí integrálnu súčasť procesu podľa čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03, IV. ÚS 551/2013).

10. V prípade namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) postupom exekučného súdu ústavný súd preskúmava postup príslušného (exekučného) súdu len v súvislosti s jeho rozhodovaním o konkrétnom procesnom návrhu (v okolnostiach tejto veci ide o návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie, pozn.) a za rozhodujúcu v tomto smere nepovažuje celkovú dĺžku vykonávanej exekúcie. Uvedený prístup vychádza z toho, že príslušný exekučný súd nie je orgánom verejnej moci, ktorý by viedol samotný výkon rozhodnutia podľa Exekučného poriadku, ale jeho právomoc rozhodovať v exekučnom konaní sa realizuje výlučne v prípadoch ustanovených zákonom (Exekučným poriadkom). K prípadným prietáhom v exekúcii (vedenej povereným súdnym exekútorom), za ktoré by niesol zodpovednosť exekučný súd, preto môže dôjsť práve a len v prípadoch zákonom predpokladanej ingerencie exekučného súdu do prebiehajúcej exekúcie (IV. ÚS 266/2018, I. ÚS 659/2022), čo sa na konkrétne okolnosti tejto veci nevzťahuje.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie nevykazuje črty mimoriadnej skutkovej či právnej zložitosti, pričom tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy exekučných súdov. Z obsahu súdneho spisu a vyjadrenia mestského súdu nebolo zistené nič, čo by indikovalo zvýšenú zložitosť veci.

14. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v namietanom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľovi možno vytknúť, že na zbytočné priet'ahy týkajúce sa rozhodnutia o návrhu na zastavenie exekúcie neupozornil predsedu okresného súdu, resp. mestského súdu sťažnosťou pre nečinnosť (§ 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktorá mohla zvrátiť celkovú dĺžku rozhodovania o návrhu na zastavenie exekúcie.

15. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného mestského súdu v napadnutom konaní. Z predloženého spisu mestského súdu ústavný súd zistil, že návrh na zastavenie exekúcie bol vtedajšiemu okresnému súdu doručený 25. novembra 2019 a mestský súd o ňom rozhodol 20. septembra 2024 tak, že návrh sťažovateľa zamietol. Predmetné uznesenie bolo následne 24. septembra 2024 doručované oprávnenému a povinným a do dňa rozhodovania ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti nie je právoplatné. Postup mestského súdu v predmetom konaní tak bol poznačený dlhodobou a zjavne bezdôvodnou nečinnosťou v trvaní 4 rokov a 10 mesiacov. Samotná celková dĺžka rozhodovania mestského súdu o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie s ohľadom na jeho jednoduchosť je sama osebe zjavne neprimeraná a je dostatočným dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

16. Čo sa týka skutočností tvrdených mestským súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

17. Na základe posúdenia uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti mestského súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných priet'ahov, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu)

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia 7 500 eur, ktoré však relevantným spôsobom neodôvodnil.

21. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLEP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, nečinnosť mestského súdu, celkovú dĺžku rozhodovania o návrhu na zastavenie exekúcie a správanie sťažovateľa, ale aj aktuálny procesný stav konania, keď už je vo veci, hoci zatiaľ neprávoplatne, rozhodnuté, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

V.

Trovy konania

23. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 vo výške 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Výsledná suma náhrady trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 823,80 eur vrátane 20 % dane z pridanej hodnoty.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu